EIROPAS
KOMISIJA

Strasbūrā, 26.11.2024.
COM(2024) 725 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Rumānijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Rumānijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) 2024/1263 un jo īpaši tās 17. pantu,

ņemot vērā Komisijas ieteikumu,

tā kā:

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

(1) Reformētā ES ekonomikas pārvaldības sistēma stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pamatelementi ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību[1] kopā ar grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[2] un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES par dalībvalstu budžeta struktūrām[3]. Šīs sistēmas mērķis ir nodrošināt valstu parāda ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, izmantojot reformas un investīcijas. Tā veicina valstu atbildību, un tajā ir likts uzsvars uz vidēju termiņu apvienojumā ar noteikumu efektīvu un saskaņotu izpildes panākšanu.

(2) Jaunajā ekonomikas pārvaldības sistēmā būtiska vieta ir valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem, kurus dalībvalstis iesniedz Padomei un Komisijai. Šiem plāniem ir jāpalīdz sasniegt divus mērķus: i) nodrošināt, ka līdz korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka valdības budžeta deficīts tiek samazināts un vidējā termiņā saglabājas zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP, un ii) nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm. Tālab katrā plānā ir jāiekļauj vidēja termiņa saistības attiecībā uz neto izdevumu[4] virzību, kas faktiski paredz budžeta ierobežojumu uz plāna darbības laiku, kurš ir četri vai pieci gadi (atkarībā no

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Neto izdevumi atbilstoši Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā sniegtajai definīcijai ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

dalībvalsts parastā sasaukuma perioda). Turklāt plānā ir jāpaskaidro, kā dalībvalsts nodrošinās reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (tai skaitā attiecīgā gadījumā tajos, kuri attiecas uz makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP)), un kā plānā tiks risinātas Savienības kopīgās prioritātes. Fiskālās korekcijas periods ir četri gadi, taču to var pagarināt par ilgākais trim gadiem, ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu, kas atbilst Regulā (ES) 2024/1263 noteiktajiem kritērijiem.

(3) Pēc tam, kad plāns ir iesniegts, Komisija saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 novērtē, vai tas atbilst minētās regulas prasībām.

(4) Pēc tam Padomei uz Komisijas ieteikuma pamata ir jāpieņem ieteikums, kurā nosaka attiecīgās dalībvalsts neto izdevumu virzību un attiecīgā gadījumā apstiprina reformu un investīciju jomas saistību kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai.

APSVĒRUMI SAISTĪBĀ AR RUMĀNIJAS VALSTS VIDĒJA TERMIŅA FISKĀLI STRUKTURĀLO PLĀNU

(5) Rumānija valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu Padomei un Komisijai iesniedza 2024. gada 25. oktobrī. Iesniegšana notika Regulas (ES) 2024/1263 36. pantā noteiktā termiņa pagarinājumā, kam bija piekritusi Komisija. Ņemot vērā Rumānijas sniegtos iemeslus, iesniegšanas termiņš tika pagarināts saskaņā ar vienošanos ar Komisiju.

Process pirms plāna iesniegšanas

(6) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 9. pantu 2024. gada 21. jūnijā nosūtīja Rumānijai atsauces trajektoriju[5]. Komisija publicēja šo atsauces trajektoriju 25. oktobrī[6]. Atsauces trajektorija ir balstīta uz risku un ļauj nodrošināt, ka līdz fiskālās korekcijas perioda beigām un, ja netiek veikti papildu budžeta pasākumi, pēc korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds vidējā termiņā ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts korekcijas periodā tiek samazināts zem 3 % no IKP un vidējā termiņā saglabājas zem minētās atsauces vērtības. Vidējs termiņš tiek definēts kā desmit gadu periods, kas seko korekcijas perioda beigām. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 6. panta d) punktu, 7. un 8. pantu atsauces trajektorija atbilst arī deficīta kritērijam, parāda ilgtspējas nosacījumam un deficīta noturības nosacījumam. Rumānijas atsauces trajektorija, balstoties uz Komisijas pieņēmumiem un pieņemot septiņu gadu korekcijas periodu, paredz, ka neto izdevumu pieaugums nedrīkstētu pārsniegt 1. tabulā sniegtās vērtības. Tas nozīmē, ka neto izdevumu vidējais pieaugums

---

5 Dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu komitejai nosūtāmie iepriekšējie norādījumi ietver trajektorijas bez korekcijas perioda pagarinājuma un ar to (attiecīgi par četriem un septiņiem gadiem). Tie ietver arī galvenos sākotnējos nosacījumus un pamatā esošos pieņēmumus, kas izmantoti Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēmā. Atsauces trajektorija tika aprēķināta, pamatojoties uz metodiku, kas aprakstīta Komisijas *2023. gada parāda ilgtspējas pārskatā* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Tās pamatā ir Komisijas 2024. gada pavasara prognoze un tās vidēja termiņa pagarinājums līdz 2033. gadam, un ilgtermiņa IKP pieaugums un novecošanas izmaksas atbilst kopīgajam Komisijas un Padomes *2024. gada ziņojumam par novecošanu* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#romania.

korekcijas periodā (2025.–2031. gadā) ir 5,2 % un 2025.–2028. gada periodā ir 5,5 %.

1. tabula. Atsauces trajektorija, ko Komisija Rumānijai iesniedza 2024. gada 21. jūnijā

	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	Vidēji 2025.–2028.	Vidēji 2025.–2031.
Neto izdevumu maksimālais pieaugums (gadā, %)	6,1	5,7	5,3	5,0	4,8	4,7	4,5	5,5	5,2

Avots: Komisijas aprēķini.

(7) Rumānija un Komisija laikposmā no 2024. gada jūlija līdz oktobrim risināja Regulas (ES) 2024/1263 12. pantā paredzēto tehnisko dialogu. Dialogā galvenā uzmanība tika pievērsta Rumānijas plānotajai neto izdevumu virzībai un tās pamatā esošajiem pieņēmumiem, kā arī paredzētajam reformu un investīciju saistību kopumam, kas ir Rumānijas lūguma pagarināt korekcijas periodu pamatā. Apspriedēs galvenā uzmanība tika pievērsta nodokļu reformai, nodokļu administrēšanas reformai, mikrouzņēmumu nodokļu režīma reformai un izdevumu pārskatīšanai. Tajā tika aplūkotas arī reformas un investīcijas, ko paredzēts īstenot, lai reaģētu uz galvenajām Eiropas pusgada gaitā apzinātajām problēmām un pievērstos Savienības kopīgajām prioritātēm saistībā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, sociālo un ekonomisko noturību, enerģētisko drošību un aizsardzības spēju palielināšanu.

(8) Rumānija 2024. gada oktobrī atbilstīgi Regulas (ES) 2024/1263 11. panta 3. punktam un 36. panta 1. punkta c) apakšpunktam un saskaņā ar tās plānā sniegto informāciju rīkoja apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību un sociālajiem partneriem. Saskaņā ar Rumānijas plānā sniegto informāciju 2024. gada 16. oktobrī plāns tika publiski apspriests ar uzņēmēju un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem.

Citi saistītie procesi

(9) Rumānijai patlaban piemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru[7]. Padome 2020. gada 3. aprīlī pēc Komisijas ieteikuma saskaņā ar LESD 126. panta 6. punktu pieņēma Lēmumu (ES) 2020/509 par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Rumānijā, ņemot vērā plānoto neatbilstību LESD budžeta deficīta kritērijam, un saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu izdeva ieteikumu vēlākais līdz 2022. gadam novērst pārmērīga valdības budžeta deficīta situāciju. Ņemot vērā ekonomiskās aktivitātes ievērojamo samazināšanos saistībā ar Covid-19 pandēmiju, Padome 2021. gada 18. jūnijā saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu pieņēma pārskatītu ieteikumu Rumānijai, pagarinot korekcijas termiņu līdz 2024. gadam. Komisija 2021. gada 24. novembrī secināja, ka Rumānija ir efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu, un pauda uzskatu, ka tobrīd pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā nebija vajadzīgi papildu pasākumi. Tomēr 2023. gadā visi 2021. gadā Rumānijai adresētā Padomes ieteikuma apakškomponenti netika izpildīti, un trūkumi

[7] Visi dokumenti par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru Rumānijā ir atrodami https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/romania_en.

izpildē bija ievērojami. Nominālais deficīts bija ievērojami lielāks (6,5 % no IKP salīdzinājumā ar 4,4 % no IKP Padomes ieteikumā), strukturālie pasākumi bija daudz mazāki, nekā ieteikts, un neto izdevumu pieaugums bija daudz lielāks, nekā ieteikts.

(10) Tāpēc Padome 2024. gada 26. jūlijā konstatēja, ka Rumānija nav veikusi efektīvus pasākumus, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu[8]. Šis ieteikums sakrīt ar pārskatīto Padomes ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu par pārmērīga valsts budžeta deficīta situācijas novēršanu Rumānijā[9]. Minēto ieteikumu vienlaicīga pieņemšana sakarā ar pielāgošanos jaunajai ekonomikas pārvaldības sistēmai un pārejai uz to nodrošina saskanību starp ieteiktajām korekcijām.

(11) Komisija 2024. gada 19. jūnijā secināja, ka Rumānijā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, Rumānija ārējo kontu jautājumā saskaras ar neaizsargātību, kas galvenokārt saistīta ar lielu un pieaugošu valdības budžeta deficītu, savukārt ievērojami ir pastiprinājies cenu un izmaksu spiediens, un politikas rīcība ir bijusi vāja[10].

(12) Padome 2024. gada 21. oktobrī adresēja Rumānijai vairākus konkrētai valstij adresētus ieteikumus (KVAI) Eiropas pusgada ietvaros[11].

PLĀNA KOPSAVILKUMS UN KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

(13) Turpmāk ir sniegts plāna novērtējums, ko Komisija veica saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 16. pantu.

Konteksts: makroekonomiskā un fiskālā situācija un perspektīvas

(14) Iekšzemes pieprasījuma ietekmē ekonomiskā aktivitāte Rumānijā 2023. gadā pieauga par 2,4 %. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi paredzams, ka 2024. gadā ekonomika pieaugs par 1,4 %, un šī lejupslīde atspoguļo mērenāku attīstību rūpnieciskajā ražošanā, mājokļu būvniecībā, informācijas tehnoloģiju un transporta pakalpojumu jomā. Paredzams, ka 2025. gadā reālais IKP palielināsies par 2,5 %, ko veicinās noturīgs privātais patēriņš un privāto investīciju paātrināšana, un tos abus veicinās labvēlīgāki finanšu apstākļi. Paredzams, ka 2026. gadā reālais IKP palielināsies par 2,9 %, jo, sākoties ANM programmas noslēguma posmam, ES finansētajām investīcijām publiskajā infrastruktūrā vajadzētu būt spēcīgam stimulam izaugsmei. Paredzams, ka prognozes periodā (t. i., 2024.–2026. gadā) potenciālā IKP pieaugums Rumānijā būs vidēji 2,2 % – to veicinās kapitāla intensitātes palielināšana un kopējās faktoru produktivitātes pieaugums. Bezdarba līmenis 2023. gadā bija 5,6 %, un saskaņā ar Komisijas prognozi tas 2024. gadā būs 5,5 %, 2025. gadā 5,5 % un 2026. gadā 5,4 %. Paredzams, ka inflācija (IKP deflators), kas 2023. gadā bija 12,8 %, 2024. gadā būs samazinājusies līdz 9,0 % un sasniegs 5,9 % 2025. gadā un 5,3 % 2026. gadā.

(15) Fiskālā ziņā Rumānijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā bija 6,5 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi tas būs sasniedzis

---

8 OV L, 1.8.2024., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2130/oj.

9 Ieteikums Padomes ieteikumam par pārmērīga budžeta deficīta stāvokļa novēršanu Rumānijā, 26.11.2024., COM(2024)957 final.

10 Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "2024. gada Eiropas pusgads – pavasara pakete", COM (2024) 600 final, 4. papildinājums.

11 Padomes Ieteikums par Rumānijas ekonomikas, budžeta un nodarbinātības politiku un struktūrpolitiku; vēl nav publicēts.

8,0 % no IKP 2024. gadā, 7,9 % no IKP 2025. gadā un, balstoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu, 7,9 % no IKP 2026. gadā. Komisijas prognoze neatspoguļo Rumānijas 2025. gada budžeta projektu, jo tas vēl nav sagatavots. Vispārējās valdības parāds 2023. gada beigās bija 48,9 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas prognozi parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs pieaugusi līdz 52,2 %. Prognozēts, ka 2025. gada beigās tā pieaugs līdz 56,1 % un 2026. gada beigās līdz 59,7 %. Vidēja termiņa plānos norādītās politikas saistības kā tādas Komisijas fiskālajā prognozē netiek ņemtas vērā, iekams tās nav pamatotas ar ticami paziņotiem un pietiekami precizētiem konkrētiem politikas pasākumiem.

Plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie makroekonomiskie pieņēmumi

(16) Rumānijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā ir paredzēta fiskālā korekcija septiņu gadu laikā.

(17) Plānā ir ietverta visa informācija, kas jāsniedz saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 13. pantu.

(18) Plānā valsts uzņemas saistības panākt 2. tabulā sniegto neto izdevumu virzību, kas laikposmā no 2025. līdz 2028. gadam atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam 4,8 % apmērā. Papildus Rumānija uzņemas saistības veikt reformas un investīcijas, lai korekcijas periodu pagarinātu līdz 7 gadiem (2025.–2031. gads), kuros plānotais neto izdevumu vidējais pieaugums ir 4,4 %. Korekcijas perioda (2025.–2031. gads) neto izdevumu vidējais pieaugums, kas paredzēts plānā, ir mazāks nekā neto izdevumu vidējais pieaugums, kas norādīts atsauces trajektorijā, kuru Komisija nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā (5,2 %). Plānā ir pieņemts, ka potenciālais reālā IKP pieaugums pakāpeniski samazināsies no 2,7 % 2024. gadā līdz 2,0 % 2031. gadā. Turklāt plānā paredzēts, ka IKP deflatora pieauguma temps samazināsies no 7,2 % 2024. gadā līdz 5,0 % 2025. gadā un līdz 2031. gadam pakāpeniski nokritīsies līdz 4,4 %.

2. tabula. Rumānijas plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie pieņēmumi

						Korekcijas perioda pagarinājums				
	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028.)	Vidējais rādītājs visā korekcijas periodā (2025.–2031.)
Neto izdevumu pieaugums (gadā, %)	14,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,2	3,9	3,8	4,8	4,4
Neto izdevumu pieaugums (kumulatīvi no 2023. gada bāzes, %)	14,3	20,2	26,0	31,9	37,6	43,3	49,0	54,7	n. p.	n. p.
Potenciālā IKP pieaugums (%)	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,4	2,3

Inflācija (IKP deflatora pieaugums) (%)	7,2	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7

Avots: Rumānijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns un Komisijas aprēķini.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības parādu

(19) Ja plānā norādītā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi īstenosies, vispārējās valdības parāds saskaņā ar plānu palielināsies no 52,2 % no IKP 2024. gadā līdz 62,6 % no IKP 2029. gadā un pēc tam samazināsies līdz 61,4 % no IKP 2031. gadā, kā norādīts nākamajā tabulā. Prognozes liecina, ka pēc tam – 10 gados pēc plāna aptvertā perioda beigām – tas pastāvīgi samazināsies līdz līmenim, kas ir krietni zem 60 % no IKP.

3. tabula. Rumānijas plānā norādītā vispārējās valdības parāda un bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2041.
Valdības parāds (% no IKP)	48,8	52,2	55,7	58,5	60,6	62,0	62,6	62,4	61,4	47,9
Valdības bilance (% no IKP)	–6,5	–7,9	–7,0	–6,4	–5,7	–5,0	–4,2	–3,4	–2,5	–1,6

Avots: Rumānijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāda attiecība vidējā termiņā tiktu samazināta zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 60 % no IKP. Balstoties uz plānā norādītajiem pieņēmumiem, tas ir ticami, jo saskaņā ar visiem Komisijas parāda ilgtspējas analīzes deterministiskajiem stresa testiem tiek prognozēts, ka parāds līdz 2041. gadam būs zem 60 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta a) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz parādu.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības bilanci

(20) Balstoties uz plānā norādīto neto izdevumu virzību un pieņēmumiem, vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies no 7,9 % no IKP 2024. gadā līdz 2,5 % no IKP 2031. gadā, kas ir pirmais gads, kad tas būtu zem 3 % no IKP. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības bilance korekcijas perioda beigās (2031. gadā) nepārsniegtu atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Arī desmit gadu periodā pēc korekcijas perioda (t. i., līdz 2041. gadam) valdības budžeta deficīts nepārsniegtu 3 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta b) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz deficītu.

Fiskālās korekcijas profils laikā

(21) Fiskālās korekcijas profils laikā, ko nosaka kā plānā norādītās strukturālās primārās bilances izmaiņas, ir lineārs, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punkts. Rezultātā plāna pirmajos četros gados fiskālā korekcija ir proporcionāla kopējiem korekcijas centieniem. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas jomas

saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā un 36. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktajam neatlikšanas nosacījumam un 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumam.

4. tabula. Rumānijas plānā norādītā strukturālās primārās bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.
Strukturālā primārā bilance (% no IKP)	–4,1	–5,3	–4,3	–3,3	–2,3	–1,3	–0,3	0,7	1,7
Strukturālās primārās bilances izmaiņas (procentp.)	n. p.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Avots: Rumānijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Plāna atbilstība pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai

(22) Plānā noteiktā neto izdevumu virzība atbilst pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras prasībām (jo īpaši minimālajai ikgadējai strukturālajai korekcijai, kas noteikta Padomes Regulas (EK) 1467/97 3. panta 4. punkta trešajā daļā).

Plāna atbilstība deficīta noturības nosacījumam

(23) Regulas (ES) 2024/1263 8. pantā noteiktā preventīvās daļas prasība attiecībā uz deficīta noturības nosacījumu, kuras mērķis ir nodrošināt kopēju rezervi attiecībā pret deficīta atsauces vērtību 3 % no IKP, uz Rumāniju neattiecas, jo deficītu ir plānots samazināt zem 3 % no IKP tikai pēdējā korekcijas perioda gadā.

Plāna atbilstība parāda ilgtspējas nosacījumam

(24) Saskaņā ar plānu valdības parāds laikposmā no 2027. līdz 2031. gadam būs 60–90 % no IKP. Tomēr, tā kā saskaņā ar plānu valdības budžeta deficīts 2031. gadā samazināsies zem 3 % no IKP, kā rezultātā nākamajā gadā pēc korekcijas perioda beigām tiktu atcelts lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu, parāda ilgtspējas nosacījums plāna periodā nav piemērojams.

Plāna makroekonomiskie pieņēmumi

(25) Plāna pamatā ir pieņēmumi, kas atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, kurus tā Rumānijai nosūtīja 21. jūnijā. Konkrētāk, plānā ir izmantoti atšķirīgi pieņēmumi pieciem mainīgajiem lielumiem, proti, sākumpunktam (strukturālā primārā bilance 2024. gadā), potenciālā un reālā IKP pieaugumam, IKP deflatora pieaugumam, un tajā ir ņemts vērā pieņemtais valsts valūtas vērtības samazinājums. Tālāk sniegts šo pieņēmumu atšķirību novērtējums. Pieņēmumu atšķirības, kurām ir būtiskākā ietekme uz neto izdevumu vidējo pieaugumu, ir norādītas tālāk, par katru no tām sniedzot atsevišķu novērtējumu.

- Saskaņā ar plāna pieņēmumu sākotnējā situācija ir sliktāka nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumu. Strukturālā primārā bilance iepriekšējos norādījumos, kas Rumānijai tika nosūtīti 2024. gada jūnijā, bija –4,4 % no IKP, savukārt plānā tā ir –5,3 % no IKP. Plānā paredzētā zemākā strukturālā primārā bilance atspoguļo lielākus valdības izdevumus gada pirmajos trīs ceturkšņos, ko veicina straujais valsts sektora algu, kapitālizdevumu un sociālo pārvedumu pieaugums. 2024. gada primārās

bilances prognoze plānā ir ļoti tuva Komisijas rudens prognozei un ir reālistiska. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir mazāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem.

- Saskaņā ar plāna pieņēmumiem potenciālā IKP pieaugums 2024. gadā būs zemāks, bet 2026.–2028. gadā – augstāks salīdzinājumā ar 2024. gada jūnija iepriekšējiem norādījumiem. Kopumā laikrindas ir tikpat stabilas kā iepriekšējos norādījumos. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Iespēja izmantot alternatīvus potenciālās izaugsmes pieņēmumus atbilst Regulas (ES) 2024/1263 36. panta 1. punkta f) apakšpunktam, ja kumulatīvā izaugsme aplēšu laikposmā (t. i., līdz 2041. gadam) kopumā atbilst Komisijas pieņēmumiem, kā tas ir šajā plānā. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

- Plānā ir pieņemts, ka IKP deflatora pieaugums 2025. gadā būs mazāks nekā 2024. gada pavasara iepriekšējos norādījumos, kā rezultātā visā korekcijas periodā IKP deflatora pieauguma temps būs zemāks, izmantojot vidēja termiņa lineārās konverģences noteikumu, sākot no minētā zemākā līmeņa. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir mazāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Šis pieņēmums ir piesardzīgs un tāpēc pienācīgi pamatots.

- Plānā ir pienācīgi ņemts vērā pieņēmums par RON valūtas kursa samazināšanos attiecībā pret EUR parāda trajektorijā. Šis pieņēmums tiek uzskatīts par pienācīgi pamatotu un veicina mazāku vidējo neto izdevumu pieaugumu plānā paredzētajā korekcijas periodā nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem.

Pārējām pieņēmumu atšķirībām nav būtiskas ietekmes uz neto izdevumu vidējo pieaugumu salīdzinājumā ar Komisijas pieņēmumiem. Kopumā visas pieņēmumu atšķirības kopā plānā rada vidējo neto izdevumu pieaugumu, kas ir mazāks par atsauces trajektoriju. Komisija ņems vērā iepriekš minēto plāna pieņēmumu novērtējumu turpmākajos novērtējumos par atbilstību šim ieteikumam.

Plāna fiskālā stratēģija

(26) Saskaņā ar plānā sniegto fiskālo stratēģiju saistības attiecībā uz neto izdevumiem tiks īstenotas, galvenokārt iegrožojot izdevumus. Tiek prognozēts, ka valdības primāro izdevumu attiecība pret IKP samazināsies no 40,6 % 2024. gadā līdz 34,6 % 2031. gadā, t. i., par 6 procentpunktiem 7 gadu laikā. Saskaņā ar prognozēm visas izdevumu kategorijas samazināsies kā daļa no IKP. Šīs saistības zināmā mērā atbalsta plānā izklāstītās izdevumu reformas (izdevumu pārskati, pensiju reformas, valstij piederošu uzņēmumu pārvaldības reforma), taču mērķrādītāju sasniegšanai būs nepieciešama stingra īstenošana un papildu pasākumi līdztekus plānā iekļautajiem. Veicamie politikas pasākumi tiks apstiprināti vai koriģēti un skaitliski izteikti gada budžetos.

(27) Tajā pašā laikā joprojām pastāv riski attiecībā uz plānā paredzētās orientējošās fiskālās stratēģijas īstenošanu. Lielākā daļa šo saistību būs jāīsteno jaunai valdībai. Turklāt 2024. gada 20. novembrī darba un sociālās solidaritātes ministrs paziņoja par pensiju atsauces vērtības palielināšanu par 12,1 %. Šis paziņojums nozīmē daudz lielāku pensiju pieaugumu (aptuveni 1 % no IKP), nekā, šķiet, paredzēts plānā, t. i., pensiju nominālu iesaldēšanu 2025. gadā.

Plānā izklāstīto reformu un investīciju saistību kopums, kas ir pamatā fiskālās korekcijas perioda pagarinājumam

(28) Kā pamatu fiskālās korekcijas perioda pagarinājumam no 4 līdz 7 gadiem Rumānija plānā uzņemas saistības veikt reformu un investīciju kopumu ar mērķi palielināt potenciālo izaugsmi un fiskālo stabilitāti. Reformu un investīciju kopumu, kas ir pamats korekcijas perioda pagarināšanai, veido vairākas atveseļošanas un noturības plānā (ANP) iekļautās saistības, dažas ANP iekļautās saistības ar papildu specifikācijām, kā arī dažas jaunas reformas. Šo kopumu veido turpmāk aprakstītie pasākumi (skatīt arī II pielikumu).

- Pensiju reforma un īpašo pensiju reforma. Šīs divas reformas ir spēkā esoši ANP pasākumi un atbilst valsts pensiju sistēmas reformas 213., 214. un 215. atskaites punktam, kas jau pieņemts Rumānijas Atveseļošanas un noturības plānā. Šo reformu pilnīga īstenošana būtiski veicinātu fiskālo stabilitāti, taču ietekmes lielākā daļa izpaudīsies ilgtermiņā. Īpašo pensiju reforma paredz īpašo pensionāru aizvietošanas koeficientu pakāpenisku saskaņošanu ar vispārējo sistēmu. Pensiju reforma paredz pilnībā pārskatīt sistēmu, pārrēķinot visas pensijas tā, lai labāk atspoguļotu iemaksu principu. Reforma ietver arī noteikumus, kas veicina ilgāku darba mūžu – tajā ir paredzēti bonuspunkti par ilgiem iemaksu periodiem un likumā noteiktais pensionēšanās vecums tiek sasaistīts ar paredzamā mūža ilguma izmaiņām. Šo reformu fiskālo ietekmi kvantitatīvi ir aprēķinājusi Pasaules Banka.

- Minimālās algas reforma. Šīs reformu saistības papildina ANP 392. atskaites punktu, kas nodrošina minimālās algas noteikšanu, un ievieš jaunu sistēmu minimālās bruto algas noteikšanai, pamatojoties uz neatkarīgas iestādes prognozētajiem inflācijas un produktivitātes pieauguma rādītājiem, vienlaikus nodrošinot, ka minimālā alga saglabājas noteiktā diapazonā attiecībā pret vidējo algu. Reformas mērķis ir uzlabot minimālās algas pārskatīšanas paredzamību, palīdzot izvairīties no *ad hoc* palielinājumiem, kas varētu negatīvi ietekmēt izmaksu konkurētspēju. Reforma tiks īstenota 2025. gadā, un paredzams, ka tā radīs papildu ieņēmumus 0,1 % apmērā no IKP.

- Publiskā sektora atalgojuma sistēmas reforma. Reformu saistības papildina Rumānijas ANP 420. atskaites punktu par taisnīgas vienotas darba samaksas sistēmas izveidi publiskajā sektorā. Reformas mērķis ir nodrošināt taisnīgu un fiskāli ilgtspējīgu algu politiku, pārskatot klasifikācijas koeficientus katrai profesiju grupai, algu skalas pašvaldību amatpersonām un nosakot prēmiju maksimālo robežu 20 % apmērā no pamatalgas. Plānā uzsvērts, ka reformai ir jābūt saderīgai ar fiskālo stabilitāti, un tā jāīsteno, vienlaikus ievērojot plānā iekļauto kopējo publiskā sektora kompensāciju finansējumu un fiskālās atbildības likuma noteikumus. Reformu īstenos tikai tad, ja valsts budžeta deficīts būs samazināts zem 5,0 % no IKP.

- Mikrouzņēmumu nodokļu reforma. Plānā ir atsauce uz Rumānijas ANP 206. atskaites punktu par nodokļu sistēmas pārskatīšanu. Tajā sniegts kopsavilkums par jau veiktajiem pasākumiem, kas tiek pārskatīti trešā maksājuma pieprasījuma kontekstā. Reformas galvenais mērķis ir sašaurināt mikrouzņēmumu režīma piemērošanas jomu, padarot stingrākus attiecināmības nosacījumus, taču vienlaikus saglabājot pēc iespējas vienkāršāku sistēmu. Daži pasākumi jau ir veikti 2022. un 2023. gadā, un plānā norādīts, ka atlikušie pasākumi tiks pakāpeniski īstenoti, sākot no 2025. gada. Plānā aplēsts, ka šī

reforma valdībai radīs papildu ieņēmumus 0,1 % apmērā no IKP. Papildu ieņēmumus varētu gūt, ja reforma ietvertu būtisku mikrouzņēmumu nodokļa sliekšņa samazināšanu un saskaņošanu ar PVN slieksni. Tas nodrošinātu sistēmas vienkāršību un atvieglotu tās pārvaldību.

- Nodokļu reforma. Tas ir spēkā esošs ANP pasākums un attiecas uz 205., 207. un 208. atskaites punktu par nodokļu sistēmas pārskatīšanu, kā arī 237. atskaites punktu par automātiska īpašuma vērtēšanas modeļa izstrādi. Reformas galveno mērķu apraksts atbilst ANP aprakstam (lielāks nodokļu sistēmas taisnīgums, vienkāršība un paredzamība, labāki stimuli). Reformas mērķis ir 2025. gadā palielināt valdības ieņēmumus par 1,1 % no IKP, atskaitot ietekmi, ko rada ar nodokļiem neapliekamās pensiju daļas pieaugums (kas ir līdzvērtīgs nodokļu samazinājumam 0,2 % apmērā no IKP). Lai sasniegtu šo mērķi, līdz 2025. gada 1. ceturkšņa beigām būs jāīsteno jauni pasākumi, kā rezultātā valdības ieņēmumi par pilnu gadu palielināsies par 1,7 % no IKP. Šie pasākumi vēl nav precizēti, taču plānā ir izklāstīts process, kā īstenot reformu, un minēts, ka reforma var attiekties uz visām nodokļu jomām.
- Nodokļu administrēšanas reforma. Šīs reformas pamatā ir 225. un 226. atskaites punktā noteiktās saistības attiecībā uz nodokļu un to administrēšanas procesu uzlabošanu. Reformas galvenais mērķis ir palielināt nodokļu administrēšanas aģentūras *ANAF* efektivitāti un administratīvo spēju, izmantojot digitālos rīkus un ieviešot stingrākus uzraudzības mehānismus. Tas ietver vairākus pasākumus, konkrēti: krāpšanas PVN jomā agrīnas atklāšanas mehānisma ieviešanu, analītisku rīku ieviešanu PVN iztrūkuma novēršanai, lielāku digitālās atbilstības uzraudzību, nodokļu plānošanas kontroles mehānisma ieviešanu attiecībā uz lieliem un vidējiem nodokļu maksātājiem, iekšējo datubāzu integrēšanu un konsolidāciju un maksātnespējas tiesību aktu grozīšanu, lai nodrošinātu lielāku kontroli pār to uzņēmumu situāciju, kuri pasludina sevi par maksātnespējīgiem. Plānā ir aplēsts, ka šīs reformas ietekme septiņu gadu periodā būs 0,5 % no IKP, un tas šķiet ticami.
- Publisko izdevumu sistēmas reforma. Šī reforma papildina saistības, kas noteiktas 202. atskaites punktā par budžeta plānošanas mehānisma uzlabošanu, 234. atskaites punktā par budžeta plānošanas mehānisma uzlabošanu un 392. atskaites punktā par minimālās algas noteikšanas nodrošināšanu, kā arī 403. mērķrādītājā par lēmumu pieņemšanas procesu paredzamības un efektivitātes uzlabošanu valdībā. Reformas mērķis ir palielināt publisko līdzekļu izmantošanas efektivitāti, pārredzamību un fiskālo atbildību. Tā ietver pasākumus ar mērķi kontrolēt nepamatotu izmaksu pārsniegšanu, ieviest sistemātisku izdevumu novērtējumu (izdevumu pārskatīšanu) un paplašināt centralizēto iepirkumu. ANP un plāns kopā ietver vairākus pasākumus izdevumu pārskatīšanas saskaņošanai ar starptautisko paraugpraksi, proti, pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot valdības atbildību un politisko apņemšanos šajā procesā, pieņemt darbā kompetentus darbiniekus pārskatu veikšanai, iekļaut kvantitatīvus ietaupījumu mērķrādītājus, uzlabot pārvaldības struktūru un labāk integrēt pārskatus budžeta procesā. Saskaņā ar plāna aplēsēm šī reforma radīs pastāvīgus ietaupījumus 0,35 % apmērā no IKP, un tas šķiet ticami.
- Uzņēmumu finansēšanas sistēmas reforma. Šis ir jauns pasākums, kas nav paredzēts Rumānijas Atveseļošanas un noturības plānā, un tā mērķis ir atbalstīt uzņēmējdarbības vidi, it īpaši apstrādes rūpniecību un MVU, un izveidot

privātā kapitāla finansēšanas mehānismus, “kas ir orientēti uz ekonomikas sniegumu”. Reforma jo īpaši paredz izveidot Investīciju fondu ar mērķi atbalstīt MVU privātā kapitāla uzņēmējdarbību, jaunu tiesisko regulējumu, lai atbalstītu stratēģiskas investīcijas apstrādes rūpniecības ekonomikā, un jaunu tiesisko regulējumu īpašam nolūkam paredzētu dotāciju piešķiršanai apstrādes rūpniecībai. Reformas ietekme nav izteikta kvantitatīvi, taču paredzams, ka tā pozitīvi, kaut arī nedaudz, veicinās potenciālo izaugsmi.

- Valsts/vietējo ekonomikas dalībnieku (valstij piederošu uzņēmumu, VPU) izdevumu sistēmas reforma. Šī reforma ir jauns pasākums papildus tiem, kas izklāstīti ANP. Šīs reformas mērķis ir radīt ietaupījumus VPU, uzlabojot efektivitāti un palielinot atbildību lēmumu pieņemšanā par izdevumiem. Šī reforma ietver vairākus pasākumus, piemēram, izdevumu noteikumu ieviešanu un jaunu praksi labākai kapitāla izdevumu pārvaldībai, un tas ir solis pareizajā virzienā. Saskaņā ar plāna aplēsēm potenciālie papildu ieņēmumi visā plāna periodā būs 0,25 % no IKP, kas, pēc Komisijas domām, šķiet ambiciozi.

(29) Kā paredzēts Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 3. punktā, katra reforma un investīcija, kas ir pamats korekcijas perioda pagarināšanai, ir pietiekami detalizēta, savlaicīga, ar noteiktu termiņu un pārbaudāma.

(30) ANP iekļautās saistības, kas ir pamats pagarinājumam, ietver būtiskas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir uzlabot fiskālo stabilitāti un palielināt ekonomikas izaugsmes potenciālu. Turklāt Rumānija uzņemas saistības turpināt reformas visā valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna periodā un noturēt valsts finansētās investīcijas līmenī, kāds tika sasniegts ANP periodā (skatīt 5. tabulu). Saistības tiks uzraudzītas visā plāna īstenošanas periodā. Tāpēc ANP paredzētās saistības var ņemt vērā korekcijas perioda pagarināšanas nolūkā, kā paredzēts Regulas (ES) 2024/1263 36. panta 1. punkta d) apakšpunktā.

(31) Paredzams, ka reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, ilgtspējīgi palielinās Rumānijas ekonomikas izaugsmes un noturības potenciālu, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 2. punkta a) apakšpunkts. Plānā nav sniegtas kvantitatīvi izteiktas aplēses par reformu un investīciju ietekmi uz potenciālo izaugsmi. Tomēr pensiju reformām (vispārējās pensiju sistēmas reformai un īpašo pensiju reformai) laika gaitā būtu jāveicina darbaspēka pieaugums salīdzinājumā ar scenāriju bez reformām un tādējādi jāpalielina potenciālais IKP. Piedevām plānā ir paredzēts liels publisko investīciju pieaugums, jo īpaši plāna aptvertā perioda pirmajos gados, proti, no 5,4 % no IKP 2023. gadā līdz 7,1 % 2025. gadā un 7,3 % 2026. gadā. Šīs investīcijas visās jomās, arī galvenajā infrastruktūrā, palīdzēs palielināt ekonomikas izaugsmes potenciālu un noturību. Izdevumu pārskatīšanai būtu arī jāveicina budžeta resursu pārdalīšana izaugsmi veicinošām prioritātēm.

(32) Paredzams, ka reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, atbalstīs fiskālo stabilitāti, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 2. punkta b) apakšpunkts. Ievērojamus papildu ieņēmumus valdībai nodrošinās reformas, kas saistītas ar budžeta ieņēmumu daļu. Kad nodokļu reforma, nodokļu administrēšanas reforma un mikrouzņēmumu nodokļa režīma reforma būs pilnībā īstenotas, to kumulatīvajai ietekmei būtu jārada papildu ieņēmumi no 2,0 % līdz 2,5 % no IKP. Attiecībā uz izdevumiem paredzams, ka reformas, kuru mērķis ir stiprināt izdevumu pārskatīšanu un valsts/vietējo ekonomikas dalībnieku (VPU) pārvaldību, radīs ietaupījumus 0,5–1,0 % apmērā no IKP, pat ja dažas no plāna aplēsēm šķiet pārāk augstas. Turklāt likumam par publiskā sektora darbinieku vienotu darba samaksu, ja

to īsteno plānā paredzētā finansējuma ietvaros, būtu jāļauj laikposmā no 2024. līdz 2031. gadam jēgpilni samazināt publiskā sektora algu izdevumus kā daļu no IKP par 1,5 % no IKP. Visbeidzot, pensiju reformas (vispārējās pensiju sistēmas reforma un īpašo pensiju reforma) jau radīs ietaupījumus līdz plāna septiņu gadu perioda beigām, bet lielākā daļa ietaupījumu radīsies ilgākā termiņā.

(33) Reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, pievēršas Savienības kopīgajām prioritātēm, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 2. punkta c) apakšpunkts. Lielākā daļa reformu, kas ir pagarinājuma pieprasījuma pamatā, veicina sociālo un ekonomisko noturību, nodrošinot fiskālo stabilitāti, uzlabojot publiskā sektora efektivitāti un veicinot ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Saistībām nodokļu administrēšanas uzlabošanas un rūpīgas izdevumu pārskatīšanas īstenošanas jomā laika gaitā būtu jāļauj pārdalīt resursus prioritātēm, kas veicina ekonomikas sniegumu un sociālos uzlabojumus. Minimālās algas noteikšanas mehānisma reformai būtu jānodrošina pienācīgs minimālās algas līmenis, kas atbilst sociālajām un ekonomiskajām prioritātēm. Pensiju reformas (vispārējās pensiju sistēmas reforma un īpašo pensiju reforma) nodrošinās sistēmas ilgtspēju un palielinās pensiju līmeņu vienlīdzību un taisnīgumu. Visbeidzot, uzlabojumiem nodokļu administrēšanas digitalizācijā būtu jāveicina digitālā pārkārtošanās. Reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, nepievēršas pārējām Savienības kopīgajām prioritātēm, konkrēti, enerģētiskās drošības nodrošināšanai un aizsardzības spēju palielināšanai, lai gan pirmā no minētajām ir risināta Rumānijas ANP.

(34) Reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, pievēršas dažiem no attiecīgajiem[12] KVAI, kas sniegti Eiropas pusgada ietvaros, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 2. punkta d) apakšpunkts. Konkrētāk, paredzams, ka reformas palīdzēs īstenot 2023. gadā sniegto KVAI par to, kā īstenot fiskālo ieteikumu, kurā Rumānijai prasīts novērst tās pārmērīgo budžeta deficītu un pārmērīgu nelīdzsvarotību. Plāna pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā tiek prognozēts, ka tekošā konta deficīts samazināsies no 7,7 % no IKP 2024. gadā līdz 4,1 % no IKP 2031. gadā. Lielāko ietekmi rada valsts budžeta deficīta samazinājums, ko atbalsta reformas, kas ir pamatā pieprasījumam par korekcijas perioda pagarināšanu. Paredzams, ka lēnāks valsts izdevumu pieaugums un piesardzīga ienākumu politika (mērens pensiju un valsts sektora darbinieku algu pieaugums, minimālās algas reforma) veicinās konkurētspēju.

(35) Paredzams, ka minimālās algas reforma un pensiju reforma palīdzēs īstenot 2019. gada KVAI par nepieciešamību noteikt minimālo algu, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas ir saderīgi ar darbvietu radīšanu un konkurētspēju. Paredzams, ka publisko izdevumu sistēmas pārstrukturēšanas reformas (izdevumu pārskatīšanas) un publiskā sektora algu sistēmas reforma palīdzēs īstenot 2019. un 2020. gada KVAI par nepieciešamību uzlabot publiskā iepirkuma efektivitāti un publiskās pārvaldes kvalitāti un rezultativitāti. Turklāt pensiju reforma un īpašo pensiju reforma palīdzēs īstenot 2019. gadā sniegto KVAI par valsts pensiju sistēmas ilgtspējas nodrošināšanu un otrā līmeņa pensiju fondu ilgtermiņa dzīvotspēju,

[12] KVAI, ko uzskata par "attiecīgajiem", ir ieteikumi: i) ko Padome pieņēmusi, sākot no 2019. gada, ii) attiecībā uz kuriem dalībvalsts vēl nav panākusi "pilnu" vai "ievērojamu" progresu to risināšanā un kuri nav novecojuši (novērtēti kā "Nav novērtēts / nav pievienojamu ievaddatu"), kā novērtēts jaunākajā Eiropas pusgada uzraudzības pasākumā (pieejams vietnē *CeSaR* (europa.eu)), iii) kas nav saistīti tikai ar fiskālo SIP un iv) kas neattiecas uz vienu un to pašu problēmu, pat ja formulēti citādi.

savukārt nodokļu reforma un nodokļu administrēšanas reforma palīdzēs īstenot 2019. un 2020. gada KVAI par fiskālās ilgtspējas nodrošināšanu un nodokļu saistību izpildes un iekasēšanas stiprināšanu. Lielākajai daļai pasākumu, kas ir korekcijas perioda pagarināšanas pamatā, būtu arī jāpalīdz īstenot 2022. un 2023. gada KVAI par fiskālās politikas īstenošanu, lai izbeigtu pārmērīga valdības budžeta deficīta situāciju.

(36) Plāns nodrošina, ka plānotais valsts finansēto publisko investīciju vispārējais līmenis tiek noturēts vidējā līmenī, kāds tika sasniegts atveseļošanas un noturības plāna periodā, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 4. punkts.

5. tabula. Plānā paredzētās valsts finansētās publiskās investīcijas (% no IKP)

Vidējais līmenis ANP aptvertajā periodā (2021.–2026. g.)	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028. g.)
4,1	5,3	5,6	4,8	4,3	4,1	3,6	3,2	5,0

Avots: Rumānijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

(37) Visbeidzot, reformu un investīciju kopums, kas ir pamats pagarinājumam, var tikt uzskatīts par saskanīgu ar ANP iekļautajām saistībām un ar partnerības nolīgumu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu, kā to prasa Regulas (ES) 2024/1263 14. panta 2. punkta d) apakšpunkts. Proti, saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 prasībām paredzēts, ka katras saistības darbosies nepārtraukti un papildinoši ar Rumānijas Eiropas kohēzijas politikas ANP vai partnerības nolīgumu un reaģēs uz KVAI un vienu vai vairākām ES kopīgajām prioritātēm.

(38) Tādējādi jāsecina, ka reformu un investīciju kopums, kas ir pamats korekcijas perioda pagarināšanai, ir kopumā vērtējams kā atbilstīgs Regulas (ES) 2024/1263 14. pantā noteiktajiem kritērijiem. Tas nozīmē, ka korekcijas periodu var pagarināt no 4 līdz 7 gadiem, kā ierosināts plānā.

Citas plānā iekļautās reformu un investīciju ieceres, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm

(39) Papildus reformu un investīciju kopumam, kas ir pamats korekcijas perioda pagarināšanai, plānā ir aprakstīta plānotā politika attiecībā uz citām investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz dažām no problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši KVAI, tai skaitā attiecībā uz MNNP, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm.

(40) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, ieskaitot Regulā (ES) 2021/1119 noteiktos klimata mērķus" plānā ir iekļautas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir atbalstīt lielo nozaru (tērauda un ķimikāliju) dekarbonizāciju, elektrificējot ražošanas procesus un pārejot uz atjaunīgā ūdeņraža vai atjaunīgā ūdeņraža degvielu izmantošanu. Shēmas kopējais budžets ir viens miljards EUR, un maksājumi jāveic 2025.–2031. gada periodā. Šīs sistēmas finansējums tiks nodrošināts, pārdodot siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotas (CO_2 kvotas). Plānā ir iekļauta arī investīciju programma galvenās apūdeņošanas infrastruktūras atjaunošanai (2,3 miljardi EUR) un meliorācijas infrastruktūras atjaunošanai (34 miljoni EUR). Šie pasākumi palīdzēs izpildīt 2022. un 2023. gadā sniegtos KVAI saistībā ar nepieciešamību samazināt atkarību no fosilajām degvielām un paātrināt enerģētikas pārkārtošanu, ātrāk ieviešot atjaunīgos energoresursus un

palielinot tīkla jaudu, lai tirgū varētu iekļaut jaunas jaudas. Plānā nav aprakstīti aspekti, kas saistīti ar zaļās un digitālās pārkārtošanās taisnīgumu.

(41) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība, ieskaitot Eiropas sociālo tiesību pīlāru" plānā ir iekļauta jauna valsts atbalsta shēma investīcijām reģionālās attīstības atbalstam, izmantojot liela mēroga investīciju projektus, kas vērsti uz progresīvo tehnoloģiju nozarēm un atbalsta saimniecisko darbību dažādošanu mazāk labvēlīgos reģionos. Kopējais piešķirtais budžets ir 450 miljoni EUR. Plānā ir iekļauta arī valsts atbalsta shēma stratēģiskām investīcijām, paredzot dotācijas, nodokļu atvieglojumus un administratīvās vienkāršošanas pasākumus (atļauju termiņu saīsināšana, valsts iestādēm / vietējām pašvaldībām piederošas zemes tieša piešķiršana investīciju īstenošanai publiskajā vai privātajā sektorā, nepieciešamās transporta infrastruktūras un komunālo pakalpojumu nodrošināšana). Shēmas kopējais budžets ir viens miljards EUR, un maksājumi jāveic 2025.–2031. gada periodā. Nozares, kas varēs izmantot šo shēmu: pārtikas rūpniecība, ķīmiskā rūpniecība, farmācijas rūpniecība, metalurģijas rūpniecība, aizsardzības industrija, metāla konstrukciju rūpniecība, mašīnu un iekārtu būvniecība, mašīnu un aprīkojuma ražošana, kā arī elektroiekārtu ražošana. Šie pasākumi palīdzēs īstenot 2020. gada KVAI nodrošināt likviditātes atbalstu uzņēmumiem ekonomikā.

(42) Tomēr plānā nav ņemti vērā citi svarīgi KVAI sociālās un ekonomiskās noturības jomā, tajā skaitā 2019. un 2020. gada KVAI par sociālo pakalpojumu tvēruma un kvalitātes palielināšanu, sociālās aizsardzības pasākumu paplašināšanu, minimālā iekļaujošā ienākuma reformas pabeigšanu, veselības aprūpes piekļūstamības un izmaksu efektivitātes uzlabošanu (tai skaitā pāreju uz ambulatoro aprūpi), veselības sistēmas noturības stiprināšanu (arī veselības aprūpes darbinieku un medicīnisko produktu jomā) un veselības aprūpes pakalpojumu piekļūstamības uzlabošanu. Nav pilnībā ņemti vērā 2019. un 2020. gadā sniegtie KVAI par nepieciešamību uzlabot sociālā dialoga darbību un lēmumu pieņemšanas prognozējamību, arī pienācīgi iesaistot sociālos partnerus, pat ja minimālās algas reforma ir solis pareizajā virzienā. Nav ņemti vērā 2019. un 2020. gada KVAI par izglītības kvalitātes un iekļautības uzlabošanu (jo īpaši romiem un citām nelabvēlīgā situācijā esošām grupām), prasmju, arī digitālo prasmju, uzlabošanu (palielinot profesionālās izglītības un apmācības un augstākās izglītības atbilstību darba tirgus prasībām), prasmju un digitālās mācīšanās stiprināšanu un vienlīdzīgas piekļuves izglītībai nodrošināšanu. Turklāt nav ņemts vērā 2023. gada KVAI par politikas centienu pastiprināšanu, kura mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam nepieciešamās prasmes. Kopumā plānā uzskaitītajās investīcijās nav pietiekami ņemti vērā KVAI nodarbinātības, prasmju un sociālajā jomā.

(43) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā minēta Rumānijas dalība starpvalstu enerģijas transporta infrastruktūras iniciatīvās, kuru mērķis ir palielināt Eiropas enerģētisko drošību, arī Dienvidu koridorā, *BRUA* koridorā (Bulgārija–Rumānija–Ungārija–Austrija) un Transbalkānu koridorā.

(44) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir minētas jaunas iniciatīvas, kuru mērķis ir reglamentēt vispārējo tiesisko regulējumu tādu investīciju piešķiršanas mehānismiem, kam ir būtiska ietekme ražošanas jomā. Viens no šiem mehānismiem ir valsts atbalsta shēma, kuras mērķis cita starpā ir aptvert aizsardzības industriju.

(45) Plānā ir sniegta informācija par saskanību un attiecīgā gadījumā papildināmību ar kohēzijas politikas fondiem un Rumānijas ANP, un to radītajiem ieguvumiem

Rumānijai, kā arī uzsvērta valsts un Eiropas fondu savstarpējā papildināmība, jo īpaši attiecībā uz lieliem infrastruktūras un lauku attīstības projektiem, un tas, ka Eiropas fondu izmantošanas panākumi ir atkarīgi no Eiropas fondu un Rumānijas konsolidētā vispārējā budžeta ietvaros piešķirto līdzekļu efektīvas pārvaldības.

(46) Plānā ir sniegts pārskats par Rumānijas publisko investīciju vajadzībām attiecībā uz ES kopīgajām prioritātēm. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās" plānā ir atsauce uz atbalsta shēmu rūpnieciskās ražošanas procesu dekarbonizācijai, elektrificējot ražošanas procesus un pārejot uz atjaunīgā ūdeņraža vai atjaunīgā ūdeņraža degvielu izmantošanu. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība, ieskaitot Eiropas sociālo tiesību pīlāru" plānā konkrēti ziņots par nepieciešamību īstenot investīciju programmu galvenās apūdeņošanas infrastruktūras atjaunošanai, valsts atbalsta shēmu investīciju projektu atbalstam ražošanas nozarē un investīcijas reģionālās attīstības nodrošināšanai, arī liela mēroga investīciju projektus. Attiecībā uz aizsardzības spēju palielināšanu plānā ir ziņots par nepieciešamību pilnībā īstenot valsts atbalsta shēmu stratēģiskām investīcijām, paredzot dotācijas, nodokļu atvieglojumus un citus atbalsta veidus, kas cita starpā atbalstīs aizsardzības nozari.

Komisijas novērtējuma secinājums

(47) Kopumā Komisija uzskata, ka Rumānijas plāns atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

VISPĀRĪGS SECINĀJUMS

(48) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 17. pantu Padomei būtu jāiesaka Rumānijai plānā noteiktā neto izdevumu virzība un būtu jāapstiprina reformu un investīciju kopums, kas ir pamats korekcijas perioda pagarināšanai līdz 7 gadiem,

AR ŠO IESAKA Rumānijai rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka neto izdevumu pieaugums nepārsniedz šā ieteikuma I pielikumā noteiktos maksimumus.

2. Noteiktajos termiņos īstenot šā ieteikuma II pielikumā noteikto reformu un investīciju kopumu, kas ir pamats fiskālās korekcijas perioda pagarināšanai līdz 7 gadiem.

Turklāt Padome aicina Rumāniju nodrošināt citu reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, un pievēršoties Savienības kopīgajām prioritātēm.

I PIELIKUMS

Neto izdevumu maksimālie nominālā pieauguma tempi (gada un kumulatīvā pieauguma temps nominālā izteiksmē)

Rumānija

Gadi		2025.	2026.	2027.	2028.
Pieauguma tempi (%)	Katru gadu	5,1	4,9	4,7	4,3
	Kumulatīvi(*)	20,2	26,0	31,9	37,6

(*) Kumulatīvos pieauguma tempus aprēķina, par bāzes gadu ņemot 2023. gadu.

II PIELIKUMS

Reformu un investīciju kopums, kas ir pamats Rumānijas korekcijas perioda pagarināšanai līdz 7 gadiem

	Galvenie mērķi	Galveno posmu apraksts un laika grafiks[13]	Uzraudzības rādītājs(-i)
Pensiju reforma (Esošs ANP pasākums: C8.R6.0.M214)	Reformas galvenais mērķis ir nodrošināt vispārējās pensiju sistēmas ilgtspēju. Reforma ietver šādus elementus: jauna aprēķina formula pensijām, jauns pensiju indeksācijas noteikums un mehānisms pensiju *ad hoc* pieauguma novēršanai, samazinātas priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas, stimuli pagarināt darba mūžu, standarta pensionēšanās vecuma automātiska palielināšana atbilstoši paredzamajam mūža ilgumam, likumā noteiktā 65 gadu pensionēšanās vecuma izlīdzināšana vīriešiem un sievietēm līdz 2035. gadam.	Normatīvais akts, ar ko reformē vispārējo pensiju sistēmu, stājās spēkā 2024. gada 1. septembrī.	Attiecīgais ANP atskaites punkts C8.R6.0.M214 apmierinoši izpildīts. Īstenot tiesību aktu saskaņā ar plānu.
Īpašo pensiju reforma (esošais ANP pasākums: C8.R6.0.M215)	Jaunajā tiesiskajā regulējumā ir pārskatītas īpašās pensijas, lai tās labāk saskaņotu ar iemaksu principu. Netiek izveidotas jaunas īpašo pensiju kategorijas, un pašreizējās kategorijas tiek racionalizētas. Īpašās pensijas aprēķina, pamatojoties uz iemaksu principu, darba stāžu un ar ienākumiem saistītās procentuālās daļas korekciju. Minimālais iemaksu periods ir līdzīgs tam, ko piemēro vispārējā pensiju sistēmā. Īpašā pensija nedrīkst pārsniegt iemaksu periodā gūtos ienākumus.	Normatīvais akts, ar ko pārskata īpašās pensijas, lai tās saskaņotu ar iemaksu principu, stājās spēkā 2024. gada 1. janvārī.	Attiecīgais ANP atskaites punkts C8.R6.0.M215 apmierinoši izpildīts.
Minimālās algas reforma [Kā papildinājums ANP atskaites punktam C13.R5.0.M392]	Minimālās algas noteikšanas mehānisma izveide, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas atbalsta darbvietu radīšanu un valsts konkurētspēju, ietverot minimālās bruto algas korekciju atbilstoši prognozētajam inflācijas līmenim un produktivitātes pieauguma tempam. Ja jaunā attiecība starp koriģēto minimālo bruto algu un prognozēto vidējo bruto algu nākamajam gadam ir mazāka par 45 %, minimālo bruto algu var arī papildus koriģēt par 0–50 % no prognozētā produktivitātes pieauguma rādītāja, bet šai attiecībai nekad nevajadzētu pārsniegt 50 %.	**Līdz 2025. gada 1. cet.** Tā tiesību akta stāšanās spēkā, ar kuru reglamentē jauno minimālās algas noteikšanas sistēmu.	Tiesību akta stāšanās spēkā
Publiskā sektora algu reforma [Kā papildinājums ANP atskaites punktam C14.R4.0.M420]	Nodrošināt taisnīgu un ilgtspējīgu atalgojuma politiku, pārskatot hierarhijas koeficientus katrai valsts sektora profesiju grupai, no jauna ieviešot algu shēmas vietējo pašvaldību amatpersonām, pārskatot pabalstu sistēmu un nosakot pabalstu maksimālo summu 20 % apmērā no pamatalgas. Nodrošināt publiskā sektora amatpersonu atalgojuma sistēmas fiskālo ilgtspēju. Šajā nolūkā reforma stāsies spēkā tikai pēc tam, kad budžeta deficīts *ESA* izteiksmē samazināsies zem 5 % no IKP (arī tad, ja tas nozīmē, ka ir jāgroza šīs reformas laika grafiks, kas noteikts ANP). Jaunā sistēma tiks īstenota, pilnībā ievērojot Fiskālās un budžeta	**Kad valsts budžeta deficīts ir mazāks par 5 % no IKP** **1. posms:** jaunā tiesiskā regulējuma pieņemšana un stāšanās spēkā attiecībā uz valsts amatpersonu atalgojumu, nodrošinot, ka valsts sektora algu izdevumi kā daļa no IKP joprojām atbilst vidēja termiņa fiskālā plāna prognozēs iekļautajam vai zemākam rādītājam. **2. posms:** stingra valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālā plāna prognožu ievērošana attiecībā uz algu izmaksām valsts sektorā kā	Jaunā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā pēc tam, kad valsts budžeta deficīts ir samazināts zem 5 % no IKP. Laikposmā no 2024. līdz 2031. gadam panākts publiskā sektora algu

[13] ANP pasākumu laika grafiks ir indikatīvs un atbilst saistībām, kas noteiktas attiecīgajā Padomes īstenošanas lēmumā.

	atbildības likuma noteikumus. Reforma nodrošinās, ka izdevumi par algām valsts sektorā arī turpmāk būs iekļauti vidēja termiņa strukturālā budžeta plāna finansējumā.	daļu no IKP visos plāna aptvertajos gados.	izdevumu samazinājums par 1,5 procentpunktiem kā daļa no IKP saskaņā ar vidēja termiņa fiskālā plāna prognozēm.
Mikrouzņēmumu nodokļu reforma [Kā papildinājums ANP atskaites punktam un mērķrādītājam C8.R4.0.M206.]	Pakāpeniski sašaurināt mikrouzņēmumu nodokļu režīma piemērošanas jomu. Nodrošināt pilnīgu atbilstību ANP 206. atskaites punkta mērķiem, tajā skaitā pārskatot režīma attiecināmības robežvērtību (un, iespējams, pielāgojot to PVN robežvērtībai vidējā termiņā) un pārskatot nodokļa likmi mikrouzņēmumiem. Salīdzinājumā ar pašreizējo sistēmu reforma rada papildu ieņēmumus vismaz 0,1 % apmērā no IKP 2025. gadā un pēc tam.	**<u>Līdz 2025. gada 1. cet.</u>** Likuma, ar ko groza mikrouzņēmumu nodokļu režīmu, sagatavošana un stāšanās spēkā līdz 2025. gada 1. ceturkšņa beigām, lai to saskaņotu ar ANP 206. atskaites punktu.	Normatīvā akta, ar ko groza mikrouzņēmumu nodokļu režīma attiecināmības nosacījumus, stāšanās spēkā, lai to saskaņotu ar ANP 206. atskaites punktu un radītu papildu ieņēmumus 0,1 % apmērā no IKP.
Nodokļu sistēmas pārskatīšana [Kā papildinājums šādiem ANP atskaites punktiem un mērķrādītājiem: C8.R4.0.M207, C8.R4.0.M208, C8.I7.0.M237]	Īstenot nodokļu reformu, kas sekmē fiskālo konsolidāciju un veicina labākus ekonomiskos stimulus. Reformas ietekmei uz budžetu 2025. gadā vajadzētu būt vismaz 1,1 % no IKP, atskaitot ietekmi, ko rada ar nodokli neapliekamo pensiju ienākumu sliekšņa palielināšana (0,2 % no IKP). Tāpēc jauno pasākumu kopējā ietekme 2025. gadā būs 1,3 % no IKP. Tā kā pasākumi tiks īstenoti līdz 2025. gada 1. ceturkšņa beigām, jauno pasākumu ietekmei uz pilnu gadu vajadzētu būt 1,7 % no IKP. Ieviest informācijas sistēmu tādu īpašumu novērtēšanai, uz kuriem attiecas īpašuma nodokļi, ar šādiem raksturlielumiem: • to datubāzu sadarbspēja, kurās ir informācija par dažādu iestāžu īpašumiem; • Finanšu ministrijas specializēta departamenta darbības uzsākšana; • mājokļa īpašumu pārdošanas cenu reģistra izveide, mājokļa īpašumu masveida novērtēšanas modeļa izstrāde; • mehānisma izveide nekustamā īpašuma ar nodokli apliekamās vērtības noteikšanai, izmantojot tirgus vērtības novērtēšanas mehānismus.	**<u>Līdz 2025. gada 1. cet.</u>** **1. posms:** ziņojuma sagatavošana, pamatojoties uz Pasaules Bankas ziņojumu par nodokļiem (sagatavots saskaņā ar ANP 205. atskaites punktu), kurā aprakstīti divi nodokļu reformas scenāriji ar pilnīgu un detalizētu pasākumu izklāstu. Pasākumiem būtu jāaptver visas nodokļu un sociālo iemaksu jomas. **2. posms:** valdība pieņem memorandu, kurā iekļauti konkrēti nodokļu pasākumi, pamatojoties uz iepriekš minēto ziņojumu. Pasākumiem būtu jāatbilst ANP 207., 208. un 237. atskaites punktam un nodokļu reformas 1. mērķim. **3. posms:** valdība organizē publiskas debates par grozījumiem Nodokļu kodeksā. **4. posms:** pasākumu īstenošana un stāšanās spēkā ne vēlāk kā 2025. gada 1. aprīlī. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **5. posms:** kā minēts ANP 237. atskaites punktā – IT sistēmas izstrāde, lai īstenotu nekustamā īpašuma nodokļu automatizētas novērtēšanas modeli, atbalsta sniegšana jaunajai uz tirgus vērtību balstītajai pieejai un specializētas nodaļas, kas atbild par īpašuma aplikšanu ar nodokļiem, darbības uzsākšana.	1. posms: iestāžu ziņojums. 2. posms: valdības pieņemts memorands saskaņā ar reformas galvenajiem mērķiem. 3. posms: publiskas debates ar privāto sektoru. 4. posms: pasākumu stāšanās spēkā saskaņā ar reformas 1. mērķi. 5. posms: iestāžu ziņojums.
Nodokļu administrēšanas reforma	Galvenais mērķis ir uzlabot nodokļu administrēšanu un 2026. gadā radīt papildu valsts ieņēmumus vismaz 0,5 % apmērā no	**<u>Līdz 2025. gada 1. cet. (līdz 2026. gada 4. cet. attiecībā uz *APIC*)</u>**	

[Kā papildinājums šādiem ANP atskaites punktiem un mērķrādītājiem: C8.I2.0.M225 C8.I2.0.M226 C8.I2.0 M226a C8.I3.0 M227]	IKP. Reformas mērķis jo īpaši ir: Uzlabot *ANAF* Krāpšanas apkarošanas nodaļas darbību ar reāllaika uzraudzības rīku, lai atklātu ar nodokli apliekamus augsta riska pirkumus, kas saistīti ar darījumiem Kopienas iekšienē, tranzīta darījumiem un iekšzemes darījumiem. Ieviest analītiskus rīkus un īpašu krāpšanas apkarošanas moduli, lai novērstu un analizētu PVN iztrūkumu. Palielināt spēju atklāt pārkāpumus tādās sistēmās kā e-rēķinu sistēma, *SAF-T*, *e-AMEF*, *e-DU*, e-PVN sistēma, *DAC-7* un *CESOP*. Paplašināt "prediktīvās analīzes" programmu, lai aptvertu plašāku nodokļu maksātāju loku, uzlabojot nodokļu pārbaužu efektivitāti PVN un uzņēmumu ienākuma nodokļa jomā. Izveidot nodokļu maksātāju riska klasifikācijas sistēmu un izstrādāt IT rīku, lai pārvaldītu un analizētu lielus datu apjomus nodokļu maksātāju riska kategoriju noteikšanai. Modernizēt un nodrošināt nodokļu maksātāju administrēšanas sistēmu sadarbspēju ar citu valsts iestāžu sistēmām, lai uzlabotu nodokļu informācijas pārvaldību un reāllaika piekļuvi informācijai par aktīviem un darījumiem. Pārveidot informācijas sistēmu, lai samazinātu revīziju un nodokļu inspekciju kavējumus. Grozīt maksātnespējas tiesību aktus, lai iegūtu labāku kontroli pār uzņēmumiem, kas deklarē maksātnespēju, un samazinātu PVN iztrūkumu. Ieviest automātisku maksājumu mehānismu, lai palielinātu brīvprātīgu saistību izpildi, un ieviest elastīgus mehānismus kustamu preču pārdošanai mazumtirdzniecības centros. Izveidot specializētu nodaļu, kas veiktu riska analīzi, izmantojot modeļus, ieviestu krāpšanas apkarošanas moduļus, kvantificētu PVN iztrūkumu un stiprinātu *ANAF* spēju novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.	**1. posms:** agrīnas atklāšanas mehānisma īstenošana attiecībā uz krāpšanu PVN jomā, kas saistīta ar darījumiem Kopienas iekšienē, tranzīta darījumiem un iekšzemes darījumiem. **<u>Līdz 2025. gada 2. cet.</u>** **2. posms:** krāpšanas apkarošanas moduļu īstenošana, lai analizētu un identificētu darījumus, par kuriem ir aizdomas par karuseļveida krāpšanu (*CARUSEL*, *INDFISC*, *TRANSPRISC*, *COMRISC* un *RORISC*). **<u>Līdz 2025. gada 2. cet.</u>** **3. posms:** septiņu digitalizācijas projektu pabeigšana, tajā skaitā e-rēķinu sistēma, *SAF-T*, *e-AMEF*, e-*DU*, e-PVN sistēma, *DAC-7* un *CESOP*. **<u>Līdz 2025. gada 1. cet.</u>** **4. posms:** nodokļu plānošanas mehānisma pārraudzības stiprināšana attiecībā uz lielajiem nodokļu maksātājiem un šā mehānisma paplašināšana, attiecinot to arī uz vidēja lieluma nodokļu maksātājiem pēc *APIC* īstenošanas. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **5. posms:** iekšējo datubāzu integrēšana un konsolidācija; jaunas sistēmas izstrāde, kuras pamatā ir nodokļu maksātāju visaptverošas profilēšanas koncepcija; sadarbspējas nodrošināšana ar valsts iestāžu informācijas sistēmām. **<u>Līdz 2026. gada 4. cet.</u>** **6. posms:** mūsdienīga iekasēšanas mehānisma, kas nodokļu maksātājiem dod iespēju izvēlēties deklarēto nodokļu saistību regulāru samaksu, ieviešana. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **7. posms:** tādas specializētas struktūras izveide un darbības uzsākšana, kurā ietilpst IT, ekonometrijas un finanšu analīzes eksperti risku un nodokļu iztrūkumu kvantitatīvai noteikšanai.	1.–7. posms: iestāžu ziņojumi. Ieņēmumu attiecībai pret IKP 2026. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu būtu jāpalielinās vismaz par 0,5 % no IKP, atskaitot 2025. un 2026. gadā veikto jauno pasākumu ietekmi uz nodokļu bāzēm un nodokļu likmēm. Tas tiks novērtēts 2027. gada aprīlī, pamatojoties uz nacionālajiem kontiem.

Publisko izdevumu sistēmas pārstrukturēšana / izdevumu pārskatīšana [Kā papildinājums šādiem ANP atskaites punktiem: C8.R3.M202, C8.I5.0.M234, C13.R5.0.M392 un C14.R1.0.T403]	Izveidot datubāzi par pirkumu vidējām izmaksām un izveidot kontroles mehānismu, ko izmanto, lai uzraudzītu un novērstu nepamatotu izdevumu pieaugumu. Šī datubāze arī palīdz centralizēt konkrētu preču un pakalpojumu iepirkumus, samazinot izmaksas un ieviešot izdevumu normas publiskām iestādēm. Katru gadu veikt publisko izdevumu pārskatīšanu, nosakot obligātus ietaupījumu mērķrādītājus un apzinot pasākumus to sasniegšanai saskaņā ar izdevumu pārskatīšanas stratēģijas laika grafiku. Uzlabot publisko izdevumu efektivitāti saistībā ar standartizētām precēm un pakalpojumiem centrālajā publiskajā pārvaldē. Veselības aprūpes sistēmā īstenot medicīnisko ierīču un palīgmateriālu centralizētu iepirkumu neatliekamās palīdzības sistēmai. Atjaunināt un modernizēt IT sistēmu, ko izmanto valsts budžeta izstrādē un pārvaldībā, lai panāktu budžeta datu labāku pārvaldību, palielinātu budžeta pārredzamību, uzlabotu uzraudzību un ziņošanu. Turklāt palielināt izdevumu pārskatīšanā iesaistīto specializēto darbinieku skaitu. Pārskatīt tiesisko regulējumu, lai stiprinātu Finanšu ministrijas un centrālo un vietējo publisko iestāžu pienākumus uzraudzīt izdevumu pārskatīšanas īstenošanu.	**<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **1. posms:** izveidot datubāzi un izveidot kontroles mehānismu attiecībā uz palielinājumiem, kas pārsniedz 20 % salīdzinājumā ar valsts iestāžu vidējām izmaksām. **<u>Katru gadu, uz kuru attiecas plāns (2025.–2031. g.)</u>** **2. posms:** veikt ikgadēju tematisko izdevumu pārskatīšanu un budžeta plānošanas procesā piemērot secinājumus un ieteikumus saskaņā ar noteikto gada laika grafiku. **<u>Pakāpeniski, no 2024. gada 4. cet. līdz 2030. gada 2. cet.</u>** **3. posms:** paplašināt centralizēti iepērkamo preču un pakalpojumu kategorijas, galveno uzmanību pievēršot prioritārajām nozarēm ar augstu izdevumu līmeni. Nākamajos septiņos gados vidēji par 0,25 % gadā palielināt *ONAC* piešķirto iepirkuma procedūru īpatsvaru salīdzinājumā ar visām iepirkuma procedūrām, ko piešķir visas līgumslēdzējas iestādes Rumānijā. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **4. posms:** izveidot specializētu Finanšu ministrijas struktūru, kas uzraudzītu publisko izdevumu sistēmas, izmantojot darbības rādītājus, un piedalīties specializētos mācību kursos, ko organizē ar Pasaules Bankas atbalstu. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **5. posms:** izveidot tiesisko regulējumu snieguma rādītāju ieviešanai centrālo un vietējo publisko iestāžu līmenī.	1. posms: iestāžu ziņojums. 2. posms: divu izdevumu pārskatu par konkrētām nozarēm vai darbībām publicēšana gadā. Pārskatīšanā ir iekļauti obligāti ietaupījumu mērķrādītāji. 3. posms: iestāžu ziņojums, kas apliecina *ONAC* piešķirto iepirkuma procedūru īpatsvara pieaugumu. 4. posms: iestāžu ziņojums. 5. posms: normatīvais akts stājas spēkā līdz 2025. gada 4. ceturksnim.
Uzņēmējdarbības finansēšanas reforma (jauns pasākums)	Stiprināt Investīciju un Eiropas projektu ministrijas administratīvo spēju piešķirt līdzekļus MVU atbalstam privātā kapitāla veidā, veicināt ilgtermiņa ekonomikas attīstību, piesaistīt investorus un radīt jaunas darbvietas.	**<u>Līdz 2026. gada 2. cet.</u>** Iestāžu sistēmas reforma fondu piešķiršanai uzņēmējdarbības vides atbalstam – Privātā kapitāla ieguldījumu fonds MVU atbalstam.	Likuma, ar ko nosaka fonda darbību, stāšanās spēkā, kā arī īpašu tiesību aktu par dotācijām, nodokļu kredītiem un investīciju kredītiem apstrādes rūpniecībā stāšanās spēkā.
Valstij piederošu uzņēmumu izdevumu sistēmas reforma (jauns pasākums)	Ekonomikas dalībnieku diagnostisku analīžu veikšana, kuru mērķis ir: • samazināt zaudējumus un kavētos maksājumus; • atjaunināt maksu par sniegtajiem	**<u>Līdz 2025. gada 3. cet.</u>** **1. posms:** darbības izdevumu sistēmas, ieņēmumu sistēmas un nodevu atjaunināšanas mehānismu,	1. posms: iestāžu ziņojums.

	pakalpojumiem un samazināt darbības izdevumus, tādējādi palīdzot samazināt subsīdijas/pārvedumus no valsts budžeta, palielinot neto peļņu un palielinot valsts budžeta ieņēmumus; • noteikt neproduktīvus/nefunkcionālus aktīvus, ierosinot pasākumus to izmantošanai un/vai atsavināšanai; • ieviest noteikumus par izdevumiem, jo īpaši attiecībā uz izdevumu kategorijām, kas nav tieši saistītas ar ražošanas procesu vai pakalpojumu sniegšanu. Reformā būtu pilnībā jāievēro valstij piederošu uzņēmumu neatkarības princips un prasība tiem nodrošināt rentabilitāti. Kopumā šiem pasākumiem būtu jāsamazina centrālās valdības un vietējo pašvaldību pārvedumi/subsīdijas VPU līdz 0,25 % no IKP visā plāna darbības laikā.	kā arī uzņēmējiem paredzētās subsīdiju sistēmas diagnostiskās analīzes veikšana. **<u>Līdz 2025. gada 4. cet.</u>** **2. posms:** tiesiskā regulējuma izveide, lai līdz 2025. gada 4. ceturksnim uzlabotu darbības izdevumu sistēmu, uzlabotu publisko aktīvu pārvaldību, ieviestu izdevumu noteikumus un samazinātu atkarību no vispārējās valdības budžeta.	2. posms: tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā. Reformas rezultātā visā plāna darbības laikā (salīdzinājumā ar 2023. gada līmeni) būtu jāsamazina centrālās valdības un vietējo pašvaldību pārvedumi VPU līdz 0,25 % no IKP.

Strasbūrā,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs